

KORUPCIJAS NOVĒRŠANAS UN APKAROŠANAS BIROJA

funkciju pārskats

Normunds Vilnītis,
Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja
priekšnieks

Novēršana

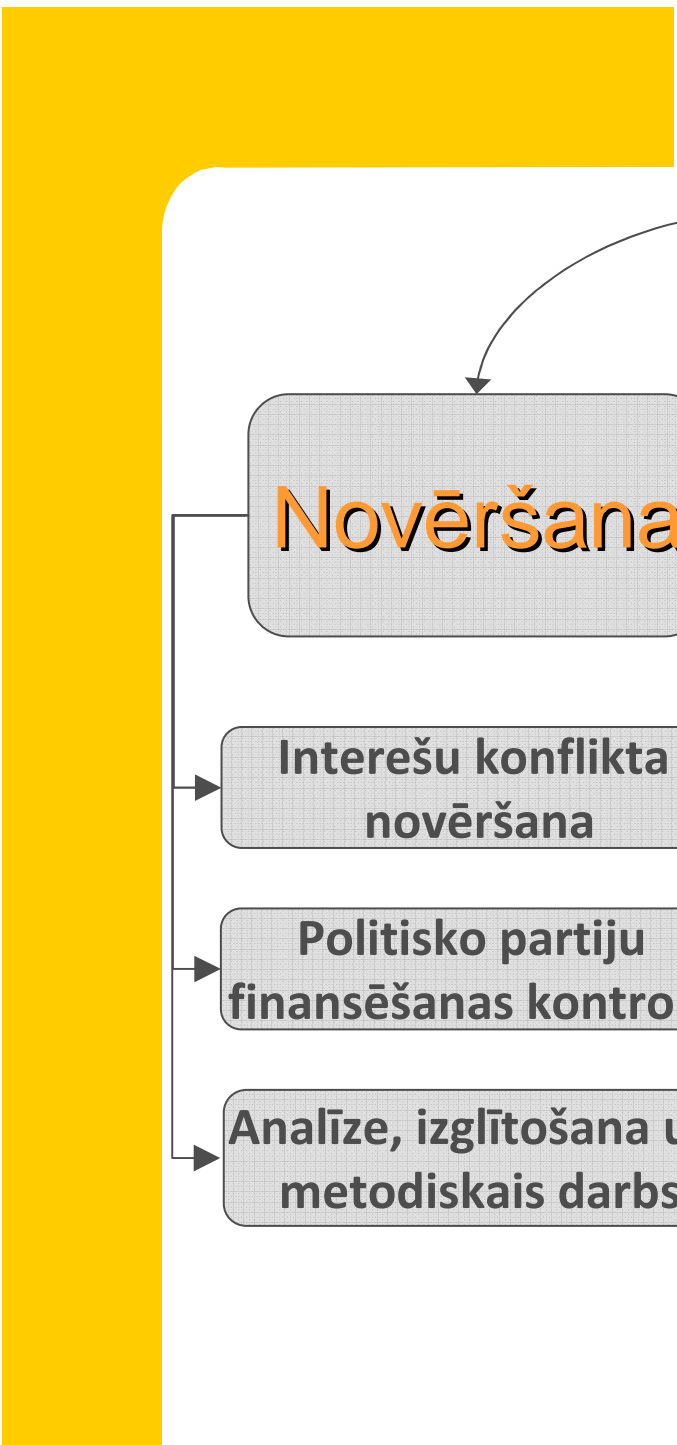
- Interešu konflikta novēršana
- Politisko partiju finansēšanas kontrole
- Analīze, izglītošana un metodiskais darbs

Administratīvās funkcijas

- Juridiskie, personāla, IT, lietvedība, u.c.
- Starptautiskā sadarbība
- Iekšējā drošība, audits
- Finanšu vadība

Apkarošana

- Izmeklēšana
- Operatīvie pasākumi
- Operatīvās izstrādes

Biroja darbības virzieni

Korupcija apdraud demokrātiju, nacionālo drošību un valsts attīstību, tāpēc Biroja darbības virzieni ir:

- vērsties pret likumpārkāpumiem **visās** iestādēs neatkarīgi no to vietas valsts pārvaldes iekārtā, kā arī tiesu varai piederīgajās institūcijās, u.c.
- uzraudzīt **politisko partiju** finansiālās darbības tiesiskumu
- nodrošināt valsts amatpersonām uzticētās varas **likumīgu, lietderīgu** un **godprātīgu** īstenošanu
- **apkarot** noziedzīgu rīcību
- garantēt publisko resursu **tiesisku** izmantošanu
- **aizsargāt** sabiedrības intereses

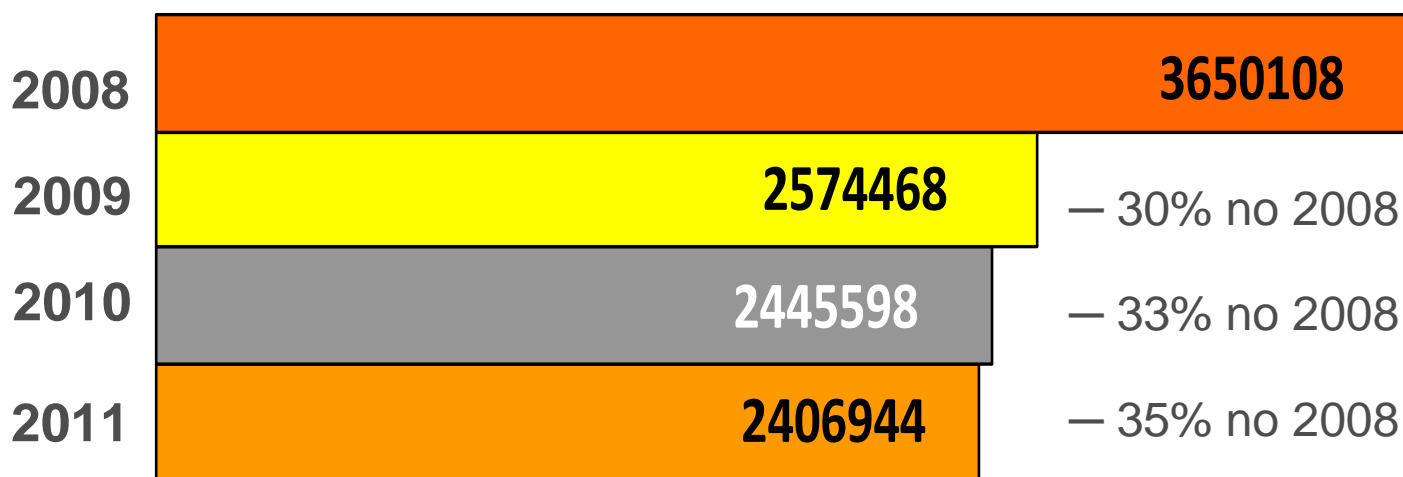
Biroja specifiskā darbības joma

Birojs ir **vienīgā** institūcija, kas uzrauga un sauc pie atbildības valsts amatpersonas par koruptīviem pārkāpumiem un kontrolē politisko partiju finanses, tāpēc ir vienlīdz būtiski trīs faktori:

- tā **politiskā neatkarība**,
- **finansiālais nodrošinājums**,
- **godprātīgu un profesionālu darbinieku saglabāšana.**

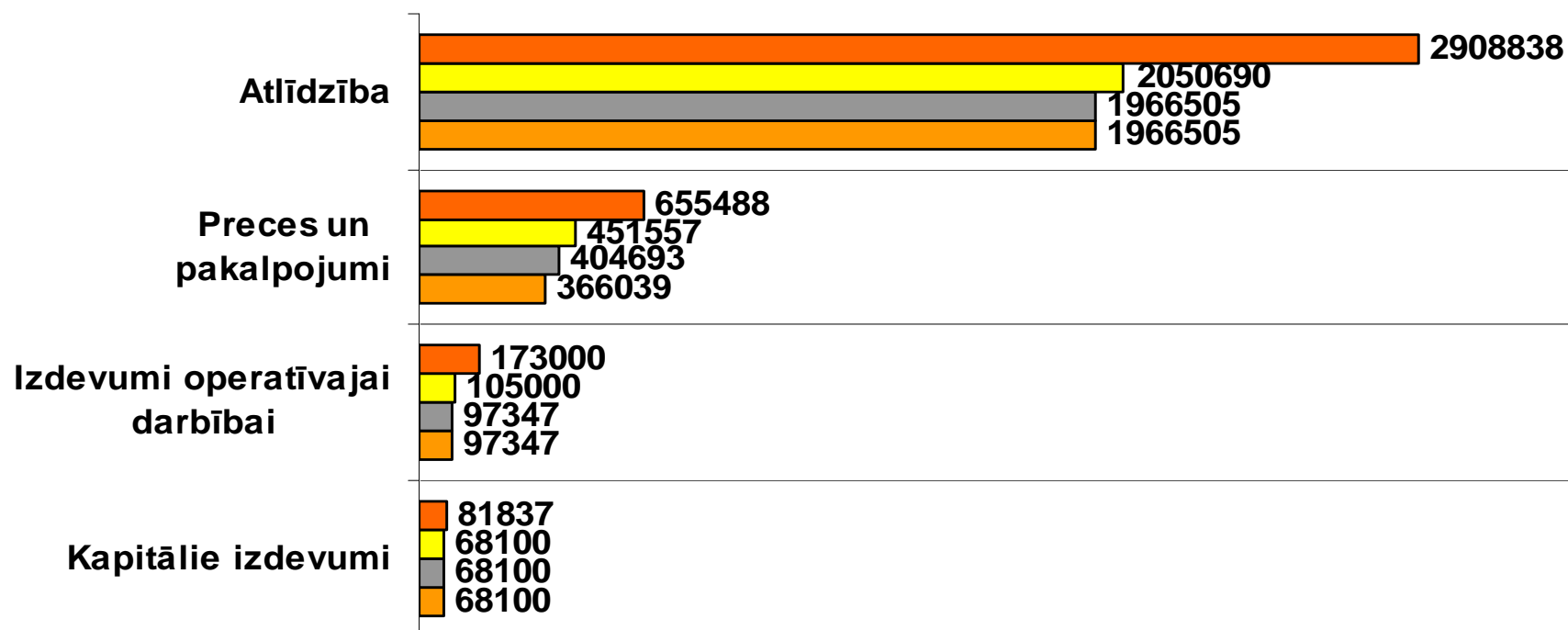
Īstenotie finanšu samazinājumi (1)

Biroja budžets kopumā

Īstenotie finanšu samazinājumi (2)

Biroja budžets 2008.-2011. gadam

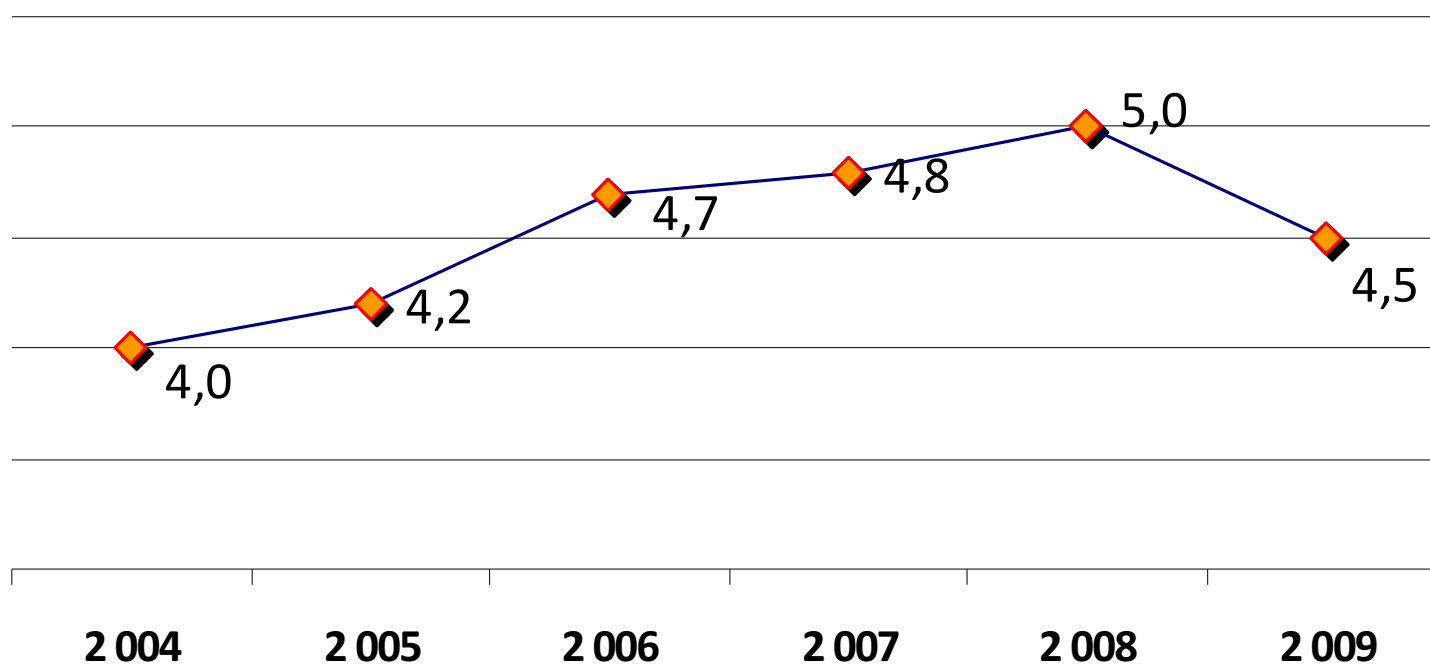

■ 2011.g.bāze ■ 2010.g. ■ 2009.g. ■ 2008.g.

Īstenoto reformu rezultāts

- Samazināts Biroja nodaļu skaits un vidējā līmeņa vadītāju skaits (no 18 uz 10), ietaupot finanšu resursus atlīdzībai
- Pienākumi, kas netiek veikti sakarā ar budžeta līdzekļu taupīšanu:
  - iepirkums par neatkarīga priekšvēlēšanu aģitācijas monitoringa veikšanu
  - korupcijas izplatības kvantitatīvā analīze
  - visu sabiedrības grupu izglītošana
  - novecojušā tehniskā nodrošinājuma atjaunošana

Sociāli ekonomiskā ietekme (1): Korupcijas uztveres indeksa izmaiņas

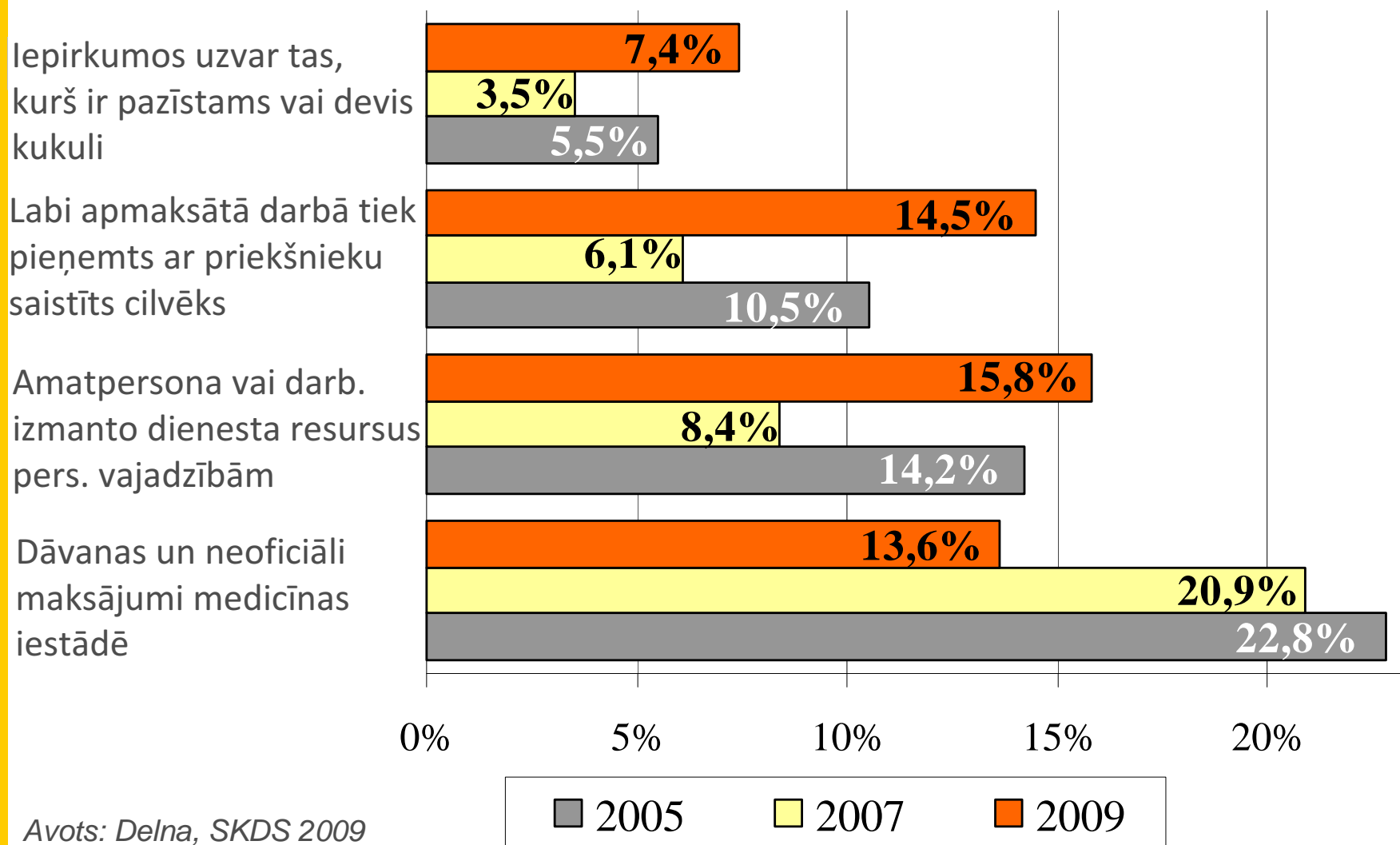

Avots: *Transparency International*

Sociāli ekonomiskā ietekme (2):

Personiska saskarsme ar korupcijas gadījumiem 2005.-2009

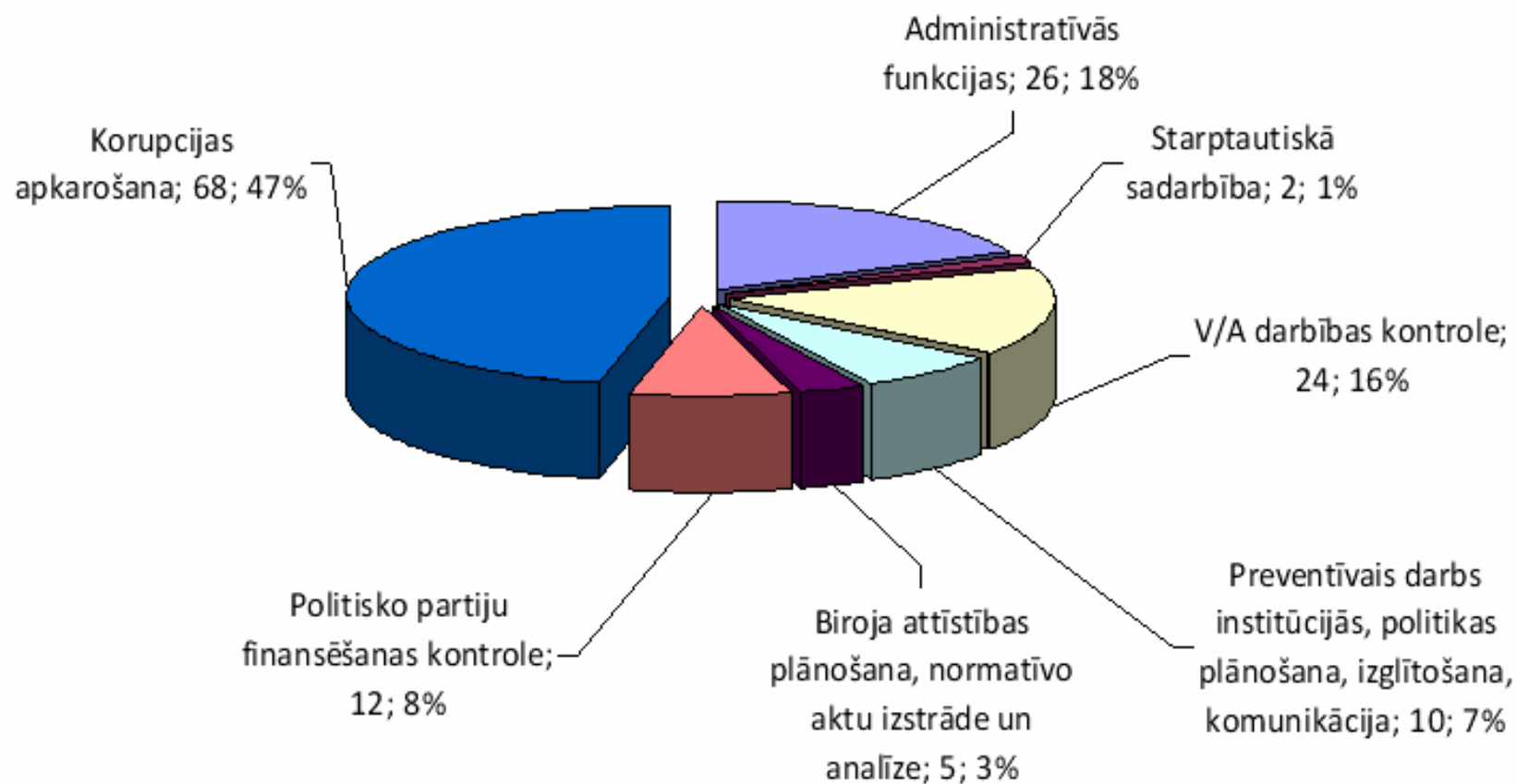

Avots: Delna, SKDS 2009

Pārskats par funkcijām

1. Politisko partiju finansēšanas kontrole
2. Izmeklēšana un operatīvā darbība
3. Valsts amatpersonu darbības un interešu konfliktu kontrole
4. Preventīvais un izglītojošais darbs institūcijās, politikas plānošana, komunikācija ar sabiedrību
5. Biroja attīstības plānošana, normatīvo aktu projektu izstrāde un analīze
6. Biroja vispārējās administratīvās funkcijas
7. Starptautiskā sadarbība un tiesiskā palīdzība

Nodarbināto skaits un īpatsvars pa funkcijām 2010.gadā

1. Politisko partiju finanšu uzraudzība un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole

- Funkcija nepieciešama, lai:
  - nodrošinātu politisko partiju finansēšanas sistēmas caurskatāmību, atskaitīšanos par to finanšu resursu avotu
  - padarītu caurskatāmāku priekšvēlēšanu aģitācijas procesu
  - mazinātu valsts sagrābšanas risku

1. Politisko partiju finanšu uzraudzība un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole (2)

- Funkciju īsteno **12** darbinieki (**8%** no kopskaita)

Funkcijas izpildes pārtraukšana vai samazināšana:

- mazinās politisko partiju finansēšanas atklātumu
- veicinās valsts sagrābšanas risku

2. Izmeklēšana un operatīvās darbības

- Funkcija nepieciešama, lai:
  - nodrošinātu koruptīvu noziedzīgu nodarījumu atklāšanu un izmeklēšanu
  - sauktu pie atbildības koruptīvu noziedzīgu nodarījumu veicējus, tādējādi nostiprinot sabiedrības pārliecību par tiesiskumu un likuma varu valstī
  - mazinātu nelikumīgas, nelietderīgas un neefektīvas rīcības iespēju ar valsts un pašvaldību rīcībā esošajiem resursiem

2. Izmeklēšana un operatīvās darbības (2)

- Funkciju īsteno 68 darbinieki (47% no kopskaita)
- Izmeklētāji (18)
- Darbinieki (50), kas
  - veic operatīvo darbu, nodrošina tajā iegūtās informācijas analīzi
  - Nodrošina atbalstu operatīvās darbības pasākumu īstenošanā
  - Organizē operatīvo darbību

2. Izmeklēšana un operatīvās darbības (3)

Funkcijas izpildes pārtraukšana vai samazināšana:

- negatīvi ietekmēs operatīvā darba un izmeklēšanas kvalitāti, kā rezultātā:
  - sabiedrībā un amatpersonās pieaugs visatļautības un soda neizbēgamības sajūta
  - tiks apdraudēta valsts resursu tiesiska izmantošana
- ASV veikti pētījumi liecina, ka valstīs ar vāju kontroli, korupcijas dēļ valstij tiek radīti zaudējumi **8-15%** apmērā no valsts budžeta

3. Valsts amatpersonu darbības un interešu konfliktu kontrole

- Funkcija nepieciešama, lai:
  - novērstu nelietderīgu rīcību ar valsts un pašvaldību mantu
  - vērstos pret interešu konfliktu valsts amatpersonu darbībā
  - sauktu amatpersonas, kas izdarījušas pārkāpumus, pie administratīvās atbildības
  - nodrošinātu sabiedrībai iespēju vērsties un ziņot par pārkāpumiem šajā jomā

3. Valsts amatpersonu darbības un interešu konfliktu kontrole (2)

- Funkciju īsteno **24** darbinieki (**16** % no kopskaita)

Funkcijas izpildes pārtraukšana vai samazināšana:

- veicinās sabiedrībā un amatpersonās visatļautības un nesodāmības sajūtu
- mazinās sabiedrībai iespēju aizstāvēt savas tiesības interešu konflikta gadījumā
- palielinās noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas risku, jo netiks novērstas sākotnējās personiskās un mantiskās ieinteresētības izpausmes

KNAB un VID kompetences sadalījums

- Kompetence ir **nošķirta**, gan Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, gan likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”
- VID pieņem valsts amatpersonu deklarācijas un izskata pārkāpumus saistībā ar to neiesniegšanu
- KNAB izskata pārkāpumus saistībā ar likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteikto ierobežojumu un aizliegumu neievērošanu

4. Preventīvais un izglītojošais darbs, politikas plānošana, komunikācija

- Funkcija nepieciešama, lai:
  - stiprinātu iestāžu pašu veiktos preventīvos pasākumus, izglītojot un sniedzot metodisku palīdzību
  - veicinātu neiecietību pret koruptīvu rīcību un tās sekām
  - mazinātu pārkāpumus, t.sk. nezināšanas dēļ
  - īstenotu koordinētu un daudzpusīgu politiku korupcijas novēršanā un apkarošanā valstī

4. Preventīvais un izglītojošais darbs institūcijās, politikas plānošana, komunikācija (2)

- Funkciju īsteno **10** darbinieki (**7%** no kopskaita)

Funkcijas izpildes pārtraukšana vai samazināšana:

- veicinās pārkāpumu pieļaušanu nezināšanas dēļ un sabiedrības iecietības pret korupciju pieaugumu
- mazinās institūciju spēju nodrošināt iekšējās kontroles pasākumus, lai izskaustu koruptīvu rīcību

5. Biroja attīstības plānošana un normatīvo aktu projektu izstrāde un analīze

- Funkcija nepieciešama, lai:
  - koordinētu Biroja darbību korupcijas novēršanā un apkarošanā
  - pilnveidotu normatīvo vidi
  - veidotu tādu tiesiskā regulējuma sistēmu, kas iespējami mazinātu korupcijas riskus
  - nodrošinātu normatīvo aktu projektu sākotnējo *ex-ante* izvērtējumu to izstrādes stadijā

5. Biroja attīstības plānošana un normatīvo aktu projektu izstrāde un analīze (2)

- Funkciju īsteno 5 darbinieki (3% no kopskaita)

Funkcijas izpildes pārtraukšana vai samazināšana:

- apdraud Biroja darbu kopumā, jo nevēršanās pret korupcijas izpausmēm rīcībpolitiku un normatīvo aktu izstrādes posmā padarīs Biroja darbu neefektīvāku

6. Biroja vispārējās atbalsta funkcijas

- Funkcija nepieciešama, lai:
  - Biroja darbinieki tiktu nodrošināti ar nepieciešamo aprīkojumu un informāciju, lai īstenotu savas funkcijas
  - lai nodrošinātu sabiedrības tiesības vērsties Birojā ar iesniegumiem, sūdzībām
  - Biroja darbība tiktu organizēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām šādās jomās:
    - finanšu vadība
    - Personāla vadība
    - Lietvedība (t.sk. sevišķā lietvedība)
    - Informācijas sistēmu uzturēšana un apkalpošana
    - Iekšējais audits
    - Valsts noslēpuma aizsardzība

6. Biroja vispārējās atbalsta funkcijas

- Funkciju īsteno **26** darbinieki (**18%** no kopskaita)
- Funkcijas īstenošanu nav iespējams pārtraukt vai samazināt, jo tas negatīvi ietekmētu citu likumā noteikto funkciju īstenošanu un apdraudētu valsts noslēpuma aizsardzību

7. Starptautiskā sadarbība un tiesiskā palīdzība

- Funkcija nepieciešama, lai:
  - sadarbotos izmeklēšanas un operatīvās darbības vajadzībām
  - pārņemt labo praksi un standartus gan apkarošanas, gan novēršanas jomā
  - piesaistītu papildu finansējumu, īstenojot starptautiskus projektus
  - pildītu starptautiskās saistības (ANO konvencija, GRECO konvencija, u.c.)

7. Starptautiskā sadarbība un ārvalstu finanšu palīdzības projektu koordinēšana (2)

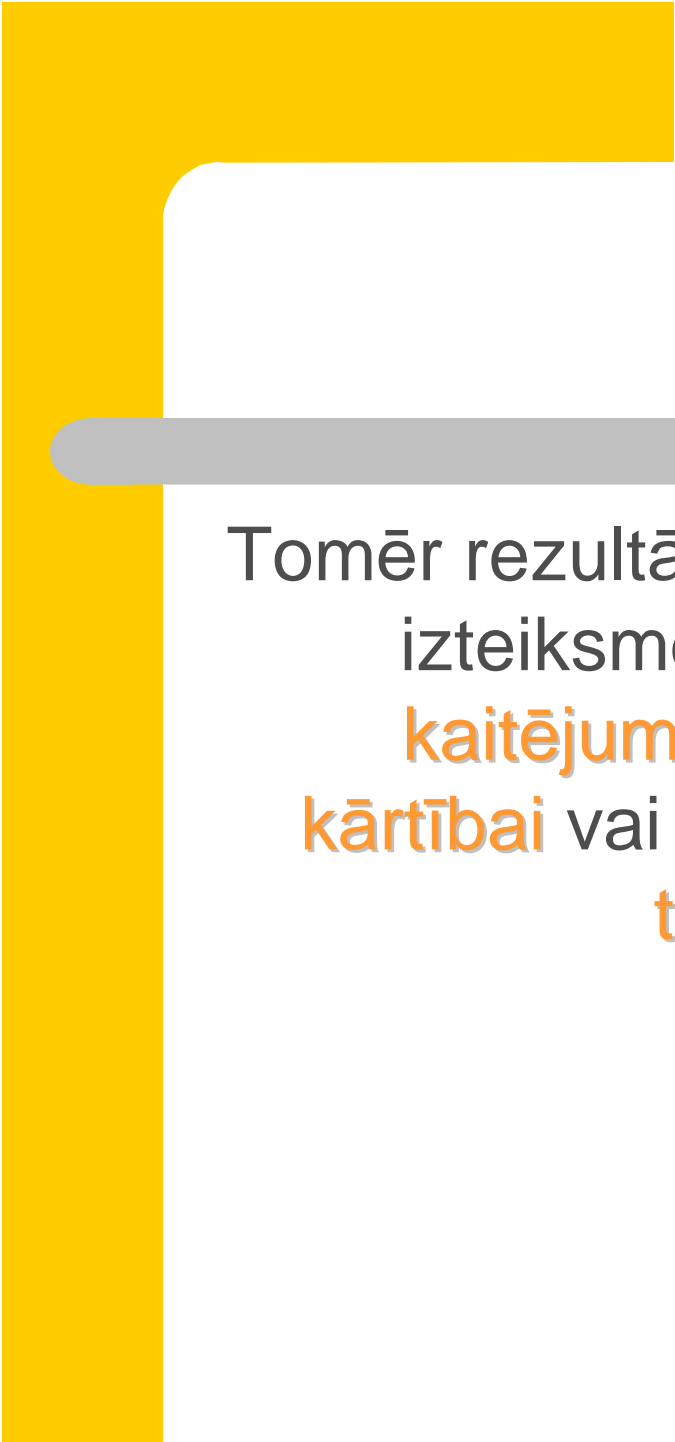
- Funkciju īsteno **2** darbinieki (**1%** no kopskaita)

Funkcijas izpildes pārtraukšana vai samazināšana:

- apdraudēs citu funkciju efektīvu izpildi, jo koruptīvi darījumi nepazīst nacionālās robežas (piem., starptautiskas līdzekļu legalizācijas shēmas)

Daži no Biroja darbības rezultātiem

- Lielākais Biroja atklātais kukulis **326 000** EUR (kopā krimināllietas ietvaros 476 000)
- Biroja darbības laikā, pārbaužu ietvaros, konstatējot personu ieņēmumu neatbilstību izdevumiem, informācija nodota VID izvērtēšanai, kā rezultātā VID piemērojis papildu nodokļa aprēķinu un naudas sodu kopumā **2 835 869** LVL

Tomēr rezultātus nav iespējams mērīt naudas izteiksmē, jo korupcija nodara būtisku **kaitējumu valsts varai** vai **pārvaldības kārtībai** vai ar likumu aizsargātām personas **tiesībām** un **interesēm**

Salīdzinājums ar citām valstīm

- Efektīvai korupcijas apkarošanai valstis vidēji atvēl 0,5 no kopējā valsts budžeta
- **Lietuvas** Speciālās izmeklēšanas dienesta budžets 2009. gadā veidoja 0,08 % no kopējā valsts budžeta, 238 darbinieki
- **Igaunijā** aptuveni 1 miljons latu gadā tiek tērēts korupcijas novēršanai un apkarošanai, iesaistītas apmēram 60 amatpersonas dažādās institūcijās
- **Polijas** Centrālajā pretkorupcijas birojā 2009. gadā nodarbinātas 850 personas, atalgojuma fonds 836 332 latu mēnesī
- Kopumā pasaulē pretkorupcijas iestāžu cilvēkresursu apjomam ir tendence palielināties

Kopsavilkums

- Kompleksā pieeja cīņai ar korupciju ir apliecinājusi savu **efektivitāti**, tomēr tās pilnvērtīgai nodrošināšanai nepieciešama:
  - iestādes neatkarība, *t.sk. darbinieku neuzpērkamība*, ko ietekmē atalgojuma samērojamība ar uzticēto pilnvaru apjomu;
  - apmācības un darbinieku profesionālās pilnveides iespējas, jo noziedzīgie nodarījumi kļūst aizvien sarežģītāki;
  - preventīvo funkciju kapacitātes stiprināšana.

Paldies par uzmanību!

Korupcijas novēršanas un apkaršanas birojs

Brīvības iela 104, korp. 2.
Rīga LV-1001

Telefons: +371 6 7356161

Fakss: +371 6 7331150

Uzticības tālr: **8000 20 70**

www.knab.gov.lv

8000 20 70

BEZMAKSAS UZTICĪBAS TĀLRUNIS